Numer 16. Lwów dnia 5. czerwca 1904. Rok III.

Biuro Redakcyi i Administ. ul. Kopernika 7 parter.

Przedpłata wynosi: kwartalnie K. 3·— półrocznie „ 5·— rocznie „ 10·—

Numer poszczególny kosztuje 1 koronę.

OGŁOSZENIA: 1 str. 100 K. 1/2 str. 60 K. 1/4 str. 35 K. 1/8 str. 20 K. 1/16 str. 12 K.

DOBROBYT

PRZEDPŁATĘ przyjmują: we Lwowie: Administracya „Dobrobytu“ ul. Kopernika 7 i biuro Sokołowskiej Pasaż Hausmanna; we Wiedniu: Haasenstein & Vogler (Otto Mass) Wahlfisch. gasse 10. — Rudolf Mosse Seilerstädte 2 A. Adolf Chulawski VI. Getreidemarkt 13.

Czasopismo ekonomiczne, pod redakcyą J. K. ZIELIŃSKIEGO.

Organ „Związku Galicyjskich Kas Oszczędności“ i „Centralnego Związku galicyjskiego przemysłu fabrycznego“.

Wychodzi 5. 15. i 25. każdego miesiąca.

Cobden i manchesteryzm w Anglii.

Anglicy zabierają się do uczczenia setnej rocznicy urodzin Ryszarda Cobdena, przypadającej 3 czerwca r. b., i mają do tego wiele ważnych powodów.

Działalność tego męża w sferze praktycznej polityki handlowej, uważana jako całość, jest przedewszystkiem tryumfem wolności powszechnej nad ciasnemi dążeniami stronnictw. Nigdy opinia publiczna kraju nie zdołała się wyrazić z taką konsekwencyą i siłą, jak przez pośrednictwo założonej przez Cobdena »ligi manchesterskiej«, i nigdy nie odniosła tak świetnego zwycięstwa nad swymi ekonomicznymi i politycznymi przeciwnikami. Zasady »manchesteryzmu«, tyle krytykowane obecnie, jako absolutna podstawa szczęścia społecznego, odbiły się jednak głęboko w życiu narodu angielskiego i znalazły szeroki oddźwięk w świecie naukowym dla tego, że oceniano głównie ich podstawową ideę, która się opiera na uznaniu wolności indywidualnej. Nic dziwnego zatem, że na tym wiecznie pociągającym zasadniczym poglądzie różni teoretycy i politycy usiłowali budować systematy, mające zapewnić stały dobrobyt i pomyślność ogółu. Cobden nie był ani zaciekłym idealistą, ani wolnohandlowcem w czystem znaczeniu tego kierunku, pomimo, że wywalczył sławne prawo z 28 marca 1846 r. o zniesieniu ceł na zboże i płody surowe i pomimo, że wespół z Michałem Chevalier'em przeprowadził traktat handlowy między Anglią i Francyą z r. 1859.

Jeżeli zechcemy sobie przypomnieć, jaką była nędza ludu angielskiego skutkiem szalonych fluktuacyj cen zboża, obłożonego wielkiemi cłami na korzyść, a ostatecznie także na zgubę landlordów, to agitacya Cobdena przedstawi się nam słuszniej jako chęć złagodzenia cierpień i niedostatków ubogiej massy obywateli. Nie potrzebujemy przytaczać szczegółów pracy politycznej Cobdena, bo te rzeczy były czytelnikom polskim w swoim czasie znane z artykułów Biblioteki Warszawskiej (Maj, 1861) i z pracy p. Trepki (1867).

Wiadomo jest, że samo uchylenie ceł zbożowych jest tylko jednym i to małoważnym postulatem teoryi o wolnym handlu, a traktat francuski, wznoszony początkowo przez freetrade'erów do znaczenia zwycięstwa, zawiera właśnie takie szczegółowe taryfy, które na długie lata stanowią ochronę produkcyi przemysłowej obu krajów:

Nader trafnie politykę ekonomiczną Cobdena ocenił w swoim czasie w parlamencie angielskim jeden z jego przeciwników, sir James Graham, zowiąc ją polityką zdrowego rozsądku.

Cobden w całej swojej działalności jest wyłącznie anglikiem, mężem stanu pełnym praktycznego zmysłu, dość rozumnym i obeznanym z potrzebami narodu, aby pracować skutecznie nad jego pomyślnością. Po za Anglią nic na świecie go nie obchodzi, tak dalece, że w następstwie tego poglądu musiał głosić zasady wiecznego pokoju i nieinterwencyi.

Czy te zasady są niesłuszne? czy wtrącanie się opiekuńcze w sprawy kontynentu europejskiego, a la Palmerston, zapewniłoby Anglii tę powagę i to stanowisko, jakie zajmuje obecnie? To są kwestye, które się rozstrzygają rozmaicie, według nacisku prądów chwilowych mających kurs w danym czasie.

Inna rzecz, gdybyśmy chcieli podnosić je do znaczenia ogólnej teoryi i wyprowadzali z nich prawa socyologiczne, mające rządzić ewolucją ludzkości. Na tym punkcie manchesteryzm spotkał się z nieubłaganymi przeciwnikami i jest z powodzeniem zwalczany zarówno przez socyalistów, jak i przez wsteczne opinie.

W każdym razie pod wpływem idei zasadniczej tej szkoły rozwijała się nietylko nowożytna myśl filozoficzna, jak np. Spencera, ale w praktyce zapoczątkowano bardzo wiele reform społecznych, których pożyteczność zaprzeczoną być nie może.

To, że niekiedy zapędzano się zadaleko, nie może być przeciwstawianie na niekorzyść liberalizmu manchersterskiego, dążenia bowiem były bezwarunkowo szlachetne i czyste. — Tak np. kwestya alkoholizmu w Anglii, namiętnie poruszająca od wielu lat opinię publiczną, stała się od lat kilkunastu przedmiotem gorliwej agitacyi społecznej na wzór ligi manchesterskiej. Cyfry bezustannego wzrostu ilości gallonów wypijanego corocznie przez lud angielski alkoholu przerażają tych, co pragną podniesienia i umoralnienia narodu. Więc zakładają niezliczoną liczbę towarzystw wstrzemięźliwości, azylów, domów pracy, zabawy etc., aby odwieść ludność od zgubnego nałogu. — Nakoniec radykaliści, porzucając zasadę czystego manchesteryzmu, zaczęli się domagać interwencyi prawodawczej i kiedy 1892 r. trzecie ministeryum Gladstone'a doszło do władzy, zdawało się że anglik zostanie utrzeźwionym przez bill parlamentarny. Jednakże ta sama znów zasada praktyczna, którą kierował się Cobden, powstrzymała zapędy prawodawców, zmierzających do całkowitego wzbronienia użycia alkoholu. Takiej niedorzeczności anglicy się nie dopuścili. Była wybrana komisya, w której prezydował lord Peel, najmłodszy syn i moralny dziedzic wielkiego Przeciwnika Cobdena, sir Roberta Peel'a, i ostatecznie wstąpiono na drogę kompromisu, załatwiając sprawę tymczasowo. — Nie lekceważono zdania przeciwników, którzy jak dr. Magee, zmarły arcybiskup Yorku, mówili, że woleliby widzieć Anglię pijaną a wolną, niż Anglię trzeźwą z rozkazu.

Obecnie przedstawiony przez p. Baulfour'a »licensing bill« i zatwierdzony w drugiem czytaniu większością

157 głosów, nadaje prawa zarządom hrabstw udzielać i cofać pozwolenia na szynkowanie alkoholu, ale zapewnia właścicielom szynków wynagrodzenia wrazie cofnięcia patentu, i przepisuje inne warunki, jakie koniecznie zachowane być muszą. Usiłowano tłomaczyć ten projekt ministeryalny potrzebą wzmocnienia stanowiska gabinetu unionistowskiego, choiaż prawdopodobnie jest on niczem więcej, jak rozsądnem zastosowaniem pojęć o własności i wolności do potrzeb postępowego rozwoju narodu, co t. ż było przewodnią myślą Cobdena. *S.t P.*

Galicyjski Zakład Kredytowy Ziemski

w likwidacyi.

Dnia 17. maja br. odbyło się ostatnie Walne zgromadzenie tego Zakładu, niewiadomo dlaczego likwidowanego i ostatecznie — zlikwidowanego. Nie dziw jednak. — U nas w Galicyi różne instytucye i przedsiębiorstwa przemysłowe, które mają racyę bytu i siłę żywotności, ni ztąd ni zowąd — likwidują.

Jestto jakby jakieś *mot d'ordre*, hasło, zadanie, które sobie czynniki efemeryczne pozostawiły. Czynniki te grasują u nas w kraju, decydującą nieraz odgrywają rolę w sprawach o których pojęcia nie mają, a powołane zostały do decyzyi wskutek rozlicznych, a chwilowych tylko okoliczności. — Czynniki te — jak komary — ukąszą, spełnią swą rolę — i znikają. Po tem zostaje tylko — spuchlizna, którą fachowcy leczyć muszą.

W imieniu komitetu likwidacyjnego, zdał Dr. Alfred Zgórski następujące sprawozdanie;

Spłaty w poszczególnych Związkach przedstawiają się następująco: Rzeszów 62·82%, Bochnia 55·82%, Jarosław 52·28%, Wieliczka 45.02%, Tarnów 39·84%, Kraków 36·04%, Rymanów 33·55%, Wadowice 29·02%, Podhajce 0 —.

Stan pożyczek w dniu 31. grudnia wynosił:

1902 r. co do ilości sztuk	470	na	130·480 K.	26 h.
1902 „ „ „ „ „	332	„	60.287 „	— „
zmniejszył się więc o sztuk	138	na	70.193 K.	26 h.

Zaległości: wynosiły w ogóle u dłużników z 31. grudnia roku 1902:

w annuitetach kapitałowych	29.213 K. 70 h.
w premiach asekuracyjnych	793 „ 95 „
Razem przeto	30 007 K. 65 h.

Zaległości: wynosiły w ogóle u dłużników z 31. grudnia roku 1903:

w annuitetach kapitałowych	8.387 K. 92 h.
w premiach asekuracyjnych	857 „ 58 „
Razem przeto	9.245 K. 50 k.

Debitorowie dłużni byli Zakładowi z dniem:

31. grudnia 1902 r.	47.845 K. 54 h.
31. grudnia 1903 r.	41.457 „ 79 „
czyli obecnie mniej o	6 387 K. 75 h

Wykazana z 31. grudnia 1903 kwota 41.457 K. 79 h. składa się wedle zamknięcia rachunków z następujących pozycyj:

Reszty ceny kupna	5.502 K. 02 h
Realności w toku egzekucyi lub nabyte	1.098 „ 94 „
Różni z pożyczek i reszt ceny kupna	166 „ 83 „
Rachunek bieżący w Banku krajowym	34.690 „ — „
Razem	41 457 K. 79 h.

Obce kapitały składały się z 31. grudnia roku 1902.

Wierzyciele . . .	43 569 K. 17 h.
Wkładki oszczędności .	13.541 „ 98 „
Razem	57.111 K. 15 h.

Obce kapitały składały się z 31. grudnia roku 1903

Wierzyciele . . .	39.475 K. 18 h.
Wkładki oszczędności .	13 521 „ 62 „
Razem	52.996 K. 80 h.

Kosta administracyi wynosiły:

w roku 1902	14.267 K. 82 h.
„ „ 1903	12.623 „ 49 „

zmniejszyły się więc o 1.644 K. 33 h.

Strata w roku 1903 wynosi .	20.404 K. 57 h.
gdy jednak w podatkach zapłacono	17.304 „ 60 »

przeto rezultat gospodarki rocznej okazałby właściwie tylko 3.099 K. 97 h. straty.

Ostateczny rezultat działalności Komitetu likwidacyjnego jest następujący:

A. W aktywach: 30. czerwca 1889 r.	
Pożyczki	6,602.263 K. 62 h.
Zaległości w odsetkach, premiach asek. i kosztach . .	821.172 „ 89 „
Debitorowie	1,733.627 „ 63 „
Razem .	9,157.064 K. 14 h.
A. W aktywach 31. grudnia 1903 r.	
Pożyczki	60 287 K. — h.
Zaległości w odsetkach, premiach asek. i kosztach . .	428 „ 79 „
Debitorowie	41.457 „ 79 „
Razem .	102.173 K. 58 h.
A. W aktywach: Różnica.	
Pożyczki	6,541.976 K. 52 h.
Zaległości w odsetkach, premiach asek. i kosztach . .	820.744 „ 10 „
Debitorowie	1,692.169 „ 84 „
Razem .	9,054.890 K. 56 h.
B. w Pasywach 30. czerwca 1889 r.	
Kapitał akcyjny . . .	1,200.000 K. — h.
Listy zastawne . . .	6,667 200 „ — „
Wkładki oszczędności . .	889.238 „ — „
Inne obce kapitały . . .	498.920 „ 99 „
Razem .	9.255.358 K. 99 h.
B. w Pasywach 31. grudnia 1903 r.	
Kapitał akcyjny . . .	— „ — „
Listy zastawne . . .	— „ — „
Wkładki oszczędności . .	13.521 „ 62 „
Inne obce kapitały . . .	39.475 „ 18 „
Razem .	52.996 K. 80 „
B. w Pasywach Różnica	
Kapitał akcyjny . . .	1,200.000 K. — h.
Listy zastawne . . .	6,667.200 „ — „
Wkładki oszczędności . .	875.716 „ 38 „
Inne obce kapitały . . .	459 445 „ 81 „
Razem .	9,202.362 K. 19 h.

C. Ilość pożyczek	3.353	332	3.021

Wobec tego stanu likwidacyi dalsze jej prowadzenie doprowadziłoby musiało do zupełnego zużycia reszty aktywów na koszta administracyi i opłaty skarbowe. To też Komitet likwidacyjny udał się do Rady zawiadowczej Banku galicyjskiego dla handlu i przemysłu w Krakowie jako wykazanego posiadacza wszystkich akcyj Zakładu — z propozycyą nabycia reszty aktywów za kwotę ryczałtową i zakończenia likwidacyi.

Aktywa Zakładu wynoszą obecnie wedle przedłożonego dziś bilansu z 31. grudnia 1903 . . .	K. 105·393·70
passywa	„ 53·746·16
czyli czysty stan czynny Zakładu .	K. 51·647·55
a po strąceniu renumeracyi urzędników	„ 2·120·—
właściwie	K. 49·527·55

Zgodne z propozycyą Komitetu likwidacyjnego Zakładu i Rady zawiadowczej Banku galicyjskiego dla handlu i przemysłu raczy XXXIII. Zwyczajne ogólne Zgromadzenie uchwalić.

Cały powyżej wykazany czysty stan czynny Zakładu sprzedaje się Bankowi krajowemu Królestwa Galicyi i Lo-

domeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem we Lwowie za gotówkę K. 23·000· — słownie dwadzieścia trzy tysiące Koron z walutą 1. stycznia 1904 za zniszczeniem 3000 sztuk akcyj Zakładu, przyczem Bank krajowy bierzę na siebie odszkodowanie, względnie udzielenie odprawy funkcyonaryuszom Zakładu, popłacenie wszelkich jego pasywów, pokrycie wszelkich wydatków, opłaty podatków i należytości, począwszy od 1. stycznia 1904 tak bieżących, jak jeszcze zaległych.

Po uchwaleniu tego wniosku będzie mógł Komitet likwidacyę Zakładu zakończyć.

Likwidacya ta przeprowadzoną została w ten sposób, że wierzyciele z kwotą 8,055.358 K: 99 h. których likwidacya została, otrzymali całą należytość z procentami, — zaś pp. Akcyonaryusze, cały swój kapitał akcyjny K. 1,200·000 i superdywidendy K. 473000 czyli 39·4% razem 139·4% za swe akcye.

Jan Kazimierz Zieliński, członek Komitetu rewizyjnego zdał następujące sprawozdanie w imieniu Komisyi rewizyjnej o bilansie za rok 1903:

Komisya rewizyjna zbadała poszczególne pozycye bilansu za rok 1903 oraz zamknięć rachunkowych z 31 grudnia i znalazła je zupełnie zgodne z anneksami i księgami Zakładu.

Komitet likwidacyjny zdaje szczegółowo sprawę o obrotach i rezultatach swych czynności w roku 1903. Z szeregu tych cyfr przytaczamy tu tylko wybitniejsze, a mianowicie: z zestawienia głównych pozycyj zamknięć rachunkowych notujemy jedynie, że dziś te aktywa zeszły do 120·173 K. 58 h. a pasywa do 52·996 K. 80 h.

Przewidziana i nieunikniona strata w roku ubiegłym wynosi 20·404 K. 57 h, przyczem zanotować należy, że podatku zapłacono w roku 1903 K. 17·304 60 h.

Do straty tej należy doliczyć renumeracye urzędników w kwocie K. 2·130·—

W obec tego stanu likwidacyi słusznie podnosi Komitet likwidacyjny, iż dalsze jej prowadzenie doprowadzić by musiało do zupełnego zużycia reszty aktywów na koszta administracyi i opłaty skarbowe.

Dzięki rozumnej i fachowej działalności Komitetu likwidacya ta przeprowadzoną została tak, iż w ogóle dotychczas nie było przykładu przeprowadzenia w tak korzystny sposób likwidacyi.

W obec tego wnosi Komitet rewizyjny:

Szanowne Zgromadzenie raczy uchwalić:

1. Przyjmuje się sprawozdanie Komitetu likwidacyjnego za r. 1903 z uznaniem do wiadomości.

2. Udziela się Komitetowi absolutoryum za czas od I-go stycznia do 31. grudnia 1903 roku.

3. Poleca się Komitetowi likwidacyjnemu sprzedaż wykazanego stanu czystego czynnego Zakładu Bankowi Krajowemu pod warunkiem przez Komitet likwidacyjny proponowanymi.

4. wyraża się podziękowanie Komitetowi likwidacyjnemu za bezinteresowną 15-letnią tak skuteczną działalność.

5. Wyraża się ubolewanie, iż w ogóle Zakład ten, którego żywotność dziś właśnie, — po ostatecznie skończonej likwidacyi, gdy akcyonaryusze otrzymali po 139·4% za swe akcye, — wykazaną została, najniepotrzebniej zlikwidowanym został.

Wszystkie wnioski powyższe zostały jednomyślnie przyjęte, poczem posiedzenie zamknięto.

Program.

I-go Zjazdu i Walnego Zgromadzenia Towarzystw »Pomocy przemysłowej« w czasie jarmarku wyrobów krajowych we Lwowie w dniach od 2-go do 4-go lipca 1904 r.

Przyjazd. Dzień 2-go lipca sobota:

1. Przyjazd uczestników Zjazdu do Lwowa. (Biuro informacyjne na dworcu głównym i w mieście ul. Batorego 12. I. p. Kwatery w hotelach należy zamawiać przed 20. czerwca br· za pośrednictwem »Lwowskiej pomocy przemysłowej« ul. Batorego 12 i z góry zadatkować).

2. Wieczorem o godz 8-mej zebranie towarzyskie w Kasynie miejskiem przy ul. Akademickiej. (Jedzenie a la carte według zwykłego cennika kasynowej restauracyi.

Pierwszy dzień Zjazdu. Dzień 3-go lipca — Niedziela.

1. O godzinie 9-tej rano nabożeństwa uroczyste w Kościołach katedralnych z udziałem cechów, kongregacyi itp.

2. O godzinie 11-tej rano Obrady w wielkiej sali ratuszowej:

a Otwarcie obrad przez Prezydyum miasta;

b Przemówienie Przewodniczących lwowskich Towarzystw »Pomocy przemysłowej«;

c) Wybór Prezydyum Zjazdu (Prezes, 2 zastępców, 2 skrutatorów (orki), 2 sekretarzy (orki);

d) Przemówienie Dyrektora Centr. Związku galic. przem. fabr.

e Referat Kierownika dotychczasowego Biura projektowanej »Ligi Pomocy przemysłowej«. »O obecnym stanie organizacyi »Ligi Pomocy przemysłowej«;

f) Wybór Komisyi statutowej dla opracowania statutu »Ligi Pomocy przemysłowej« z 12 członków;

g) Wnioski.

3. Do godziny 4³⁰ popołudniu zwiedzanie miasta grupami i pojedyńczo;

4. O godz. 4³⁰ popołudniu:

a) w razie pogody: Zebranie pod pomnikiem Sobieskiego na wałach Hetmańskich;

b) w razie niepogody: Zebranie przy bramie głównej na placu powystawowym;

a) i b) Wspólny pochód na „Jarmark wyrobów krajowych«.

5. O godzinie 5-tej popołudniu przyjęcie uczestników Zjazdu przez Komitet »Jarmarku« na placu powystawowym i zwiedzanie »Jarmarku«.

6. O godz. 7-mej wieczorem Wieczornica wspólna na Strzelnicy miejs. przy ul. Kurkowej. (Udział od osoby 4 korony za poprzedniem zgłoszeniem i uiszczeniem wkładki. — Strój dla Panów i Pań zwyczajny).

Drugi dzień Zjazdu. Dzień 4 go lipca Poniedziałek:

1. O godzinie 10-tej przepołudniem: Dalszy biąg obrad w wielkiej Sali ratuszowej:

a) Sprawozdanie Komisyi statutowej i wniosek tejże na przyjęcie opracowanego statutu »Ligi Pomocy przemysłowej;

b) Wybór tymczasowego Wydziału Ligi (który po przyjęciu przez Władze do wiadomości statutu staje się pierwszym stałym Wydziałem);

c) Referat »O najbliższych zadaniach »Ligi Pomocy przemysłowej«.

d) Referat »O upaństwowieniu kolei Północnej«;

e) Wnioski uczestników;

f) Zamknięcie obrad.

2. O godzinie 3-ciej popołudniu zwiedzanie »Jarmarku« i zwiedzanie fabryk lwowskich grupami.

3. O godzinie 5-tej popołudniu Festyn ludowy z koncertem, teatrem i tombolą na »Jarmarku«.

4. O godzinie 7³⁰ wieczorem przedstawienie w Teatrze miejskim.

Prawo udziału w Zjeździe: Udział w Zjeździe mogą wziąć członkowie wszystkich Towarzystw »Pomocy przemysłowej« zawiązanych w kraju, członkowie Towarzystw

»O własnych siłach« w Krakowie i w Gorlicach, dalej członkowie-założyciele i inicyatorowie będących w toku organizacyi Towarzystw »Pomocy przemysłowej«, a wreszcie członkowie tych Towarzystw krajowych o pokrewnych celach, które uchwalą i zgłoszą już teraz swoje przystąpienie do zawiązać się mającej »Ligi Pomocy przemysłowej« na ręce« Lwowskiej Pomocy przemysłowej«, Lwów, ul. Batorego l. 12. Udział kobiet w Zjeździe nie jest bardzo pożądany. Zgłoszenie udziału w Zjeździe i wspólnej uczcie: Zgłoszenia udziału w Zjeździe »Ligi Pomocy przemysłowej« z wymienieniem ilości osób nadsyłać należy najdalej do 20-go czerwca b. r. do Biura »Lwowskiej Pomocy przemysłowej«. Lwów, ulica Batorego l 12. Razem ze zgłoszeniem nadsyłać należy wykaz osób które wezmą udział w wspólnej uczcie na Strzelnicy miejskiej w dniu 3-go lipca b. r. w niedzielę i dołączyć zebrane od tych osób wkładki po 4 korony od osoby.

Zapewnienie pomieszczenia w hotelach i kwatery dla niezamożnych uczestników: Kto z Uczestników Zjazdu chce zapewnić sobie kwaterę w hotelu, zechce zgłosić najdalej do 20-go czerwca b. r. rodzaj hotelu, ilość pokoi (w jakiej cenie i na ile osób każdy pokój) do Biura Lwowskiej »Pomocy przemysłowej«, Lwów, ul. Batorego l. 12. i dołączyć połowę należytości jako zadatek.

Co do kwater innych dla uczestników niezamożnych należy podać ilość osób najdalej do 20-go czerwca 1904 roku.

Agitacyę za przystępowaniem do Towarzystw i licznym udziałem w Zjeździe rozpocząć należy natychmiast. Niech przybędzie na ten pierwszy Zjazd «Ligi Pomocy przemysłowej« każdy, kto czuje potrzebę zbratania się w pracy nad gospodarczem wyzwoleniem kraju!

Zmiana co do banknotów włoskich. Z dniem 30. czerwca b. r. ma nastąpić, mianowicie część onychże będzie zupełnie z obiegu wycofaną, reszta zaś zatrzyma swoją ważność jedynie za kontrasygnacyą rządową; nowe natomiast banknoty będą z dniem 1. lipca b. r. w obieg puszczone.

Celem uchronienia nie tylko poddanych włoskich, ale też innych interesentów od ewentualnych strat, zarządziłem, by odbitki (faksimilia)
we Lwowie: w kancelaryi Konsulatu ul. Słowackiego 6.,
w Krakowie: u p. Alberta Mendelsburga, dom bankowy, rynek główny 15.,
w Czerniowcach: u p. Jakóba Kozowera, ulica Pańska 22.
w czasie od poniedziałku d. 30. maja do soboty d. 4. czerwca b. r., w godzinach przedpołudniowych, dla ogól nego przejrzenia pozostały.

Jak zakładać fabryki w Galicyi.

Przez inż. Romana Krzyżanowskiego.

(Ciąg dalszy.)

W każdym jednak razie trzeba zestawić przybliżony kosztorys i rentowność przyszłego zakładu przemysłowego dla celów oryentacyjnych i rozstrzygających o przyszłym losie powstającego przemysłu i to w następujących działach:

A) Kapitał zakładowy i obrotowy.
B) Koszta wyrobu.
C) Ogólny dochód.
D) Zysk.

Jezeli zestawienie wykaże korzystne oprocentowanie od włożonego kapitału można przystąpić do budowy fabryki.

Wogóle należy mieć jasne pojęcie nietylko co do założenia fabryki, ale też co do jej prowadzenia tak pod względem wytwórczości jakoteż co do jej całkowitej wewnętrznej administracyi.

V.

Budowa i puszczenie w ruch fabryki.

Rutynowany przemysłowiec znając dokładnie potrzeby których wymagać będzie jego zakład, potrafi naszkicować plan przyszłej fabryki, który poruczyć powinien do szczegółowego i technicznego wypracowania inżynierowi i budowniczemu, gdyż tylko w tym kierunku wykształceni i doświadczeni potrafią odpowiedzieć zaufaniu jakie w nich pokładamy.

Zakładający fabrykę powinien być osobiście obecny przy wypracowaniu planów, aby podług jego własnych doświadczeń szczegóły zastosowano.

Przez niestosowne założenie fabryki i nie uwzględnienie potrzebnych warunków przy projektowaniu budynków fabrycznych, dotyczących podziału miejsca, światła, wysokości poszczególnych ubikacyi; rodzaju i sposobu oświetlenia i ogrzewania, narażamy się na nieobliczone straty, które później nieraz nie dadzą się poprawić lub też wymagają znacznych kosztów do ich usunięcia.

Budynek fabryczny będzie zatem wybudowany podług uzasadnionych pojęć samego założyciela fabryki jako projektodawcy.

Jeżeli zakład fabryczny może być pędzony przez wyzyskanie siły wodnej do tego rodzaju okoliczność powinno się wyzyskać, gdyż zmniejszy to niewątpliwie koszta produkcyi, wydatek bowiem kosztów paliwa wprowadzony do rachunku podnosi niepomiernie cenę wyrobu.

W razie jeżeli się nie da użyć siła wodna, to nie pozostaje nic innego jak użycie pary lub motorów wybuchowych.

Celem wyboru odpowiedniego motoru dla popędu maszyn pomocniczych należy zasięgnąć rady inżyniera mechanika, tem bardziej, że musi być w zasadzie rozstrzygnięte czy do tej gałęzi przemysłu należy użyć pary czy też motoru wybuchowego, do których należą motory benzynowe, spirytusowe i naftowe.

Te ostatnie najlepiej nadają się dla mniejszych zakładów przemysłowych a nowe motory pędzone ropą należą do najtańszej siły motorycznej, gdyż przy maszynie o sile 10 koni kosztuje jedna koniogodzina we Lwowie 7.4, a dzielność termiczna czyli ilość ciepła zamienionego na parę użyteczną wynosi 22%—35%.

W stosunku do maszyny parowej o tej samej ilości koni jest to korzyść znaczna, albowiem przy maszynie parowej kosztuje jedna koniogodzina we Lwowie 10 h, a dzielność termiczna wynosi 13%—1515·7%.

Zużycie paliwa przedstawia się przy tych motorach dla jednej koniogodziny:

0·4—0·6 kg. benzyny;

0·5 0·9 kg. nafty, a przy najnowszych motorach pędzonych ropą $^1/_4$ kg.

0·4—0·6 kg. spirytusu.

Przy zakładaniu przedsiębiorstw fabrycznych, jeżeli inne okoliczności nie zmuszają do zastosowania maszyny parowej, to w każdym razie decydować będzie ten rodzaj motoru, który będzie najtańszym i odpowiadającym dla wybranej gałęzi przemysłu.

W Galicyi gdzie ropę mamy na miejscu i tańszą, motory naftowe mają swoją przyszłość i będą miały coraz większe zastosowanie w przemyśle fabrycznym.

Od siły 100 koni maszyna parowa góruje wszędzie po nad innemi motorami, poniżej zaś tego, chociaż koszta zakładowe równoważą się, to jednak koszta ruchu i utrzymania tychże znaczne wykazują oszczędności Zresztą miejscowe warunki wykażą jaki rodzaj motoru w danym wypadku zastosować należy.

Wewnętrzne urządzenie potrzebne do wprowadzenia w ruch fabryki najlepiej powierzyć zarządom fabrycznym, które dostarczają motoru, maszyn i wszelkich urządzeń mechanicznych do wyrabiania towarów.

Ponieważ istnieją już po za granicami kraju tego rodzaju fabryki jaką zakładamy, przeto nie należy tracić czasu na niepotrzebnych doświadczeniach w sprawie puszczenia w ruch fabryki, tylko trzeba sprowadzić werkmistrza i jeżeli potrzeba się okaże to i kilku robotników specyalistów z zagranicy, gdzie się nawiązało stosunki i z ich pomocą puścić w ruch fabrykę, aby mogła zaraz z samego początku wyrabiać towary zdolne do współzawodniczenia z wyrobami zagranicznymi.

Ażeby temu warunkowi zadość uczynić potrzeba swoje wyroby upodobnić do wyrobów, które publiczność dotychczas nabywała czy to z fabryk zakrajowych czy też z produkcyi krajowej.

Wyrabiając naprzykład wyroby spożywcze, trzeba wygląd tychże jakoteż i opakowanie w zupełności naśladować z innych fabryk już istniejących, których towary są w handlu, albowiem publiczność przyzwyczajona do tych zewnętrznych odznak towaru niechętnie kupuje wyroby nowe, nieznane.

Przytoczyć mogę przykład oparty na własnem doświadczeniu, że wyroby spożywcze doskonalej wyrobione w mojej fabryce niż zagraniczne, ze względu, że nie miały wyglądu takiego jaki mają wyroby zakrajowe nie znajdowały pokupu, a kupcy i odbiorcy wręcz domagali się, aby towar wyglądał jak zagraniczny.

Aby temu żądaniu zadość uczynić musiałem wyrabiać towar gorszy, aby tylko dorównał dotąd w handlu będącemu towarowi zagranicznemu.

Najwyraźniej to zaznaczam, że poczotkująca fabryka nie powinna wprowadzać w handel towarów podług własnego zapatrywania wyrabianych, choćby nawet lepszych, lecz powinna wyrabiać towary konkurencyjne zatem upodobnione do towarów w handlu będących a dopiero z czasem wyrobiwszy sobie »markę« śmielej i samodzielniej postępować.

Zastanowić się jeszcze trzeba nad umiejętnością wyrabiania towarów fabrycznych i zarazem przyznać, że założona i w ruch puszczona fabryka będzie miała w początkach swego istnienia pewne trudności w wyrabianiu towarów dorównywających w jakości fabrykom zagranicznym I nie ma w tem nic dziwnego. Każda fabryka w ciągu swego długoletniego istnienia udoskonala się i wiemy dobrze jak dawne, poważne firmy zapuściły korzenie wśród publiczności z powodu dostarczania wyborowych towarów, którym nieraz nowo założona fabryka nie jest w stanie dorównać w początkach swego istnienia.

Nowo założona fabryka powinna się zatem starać, ażeby te lata dziecięce sprowadzić do najmniejszych rozmiarów, co nie zawsze udaje się, nawet przy usilnej pracy i umiejętności wyrabiania odnośnego wyrobu fabrycznego.

Przedewszystkiem zatem musimy doprowadzić do tego, aby umiejętność w wykonaniu wyrobów była w zupełności opanowana i aby wyroby puszczone w handel dorównywały wyrobom wprowadzanym do kraju.

Po osiągnięciu tej doskonałości może być fabrykant spokojny i odetchnąć swobodniej, gdyż wtenczas pozostaje mu tylko zdobycie rynków zbytu dla swoich wyrobów.

VI.

O rynkach zbytu.

Bardzo ważnym warunkiem powodzenia fabryki jest ta okoliczność, aby cały wyprodukowany towar znalazł zbyt. Ażeby maszyny i robotnicy byli w zupełności wyzyskani a nawet jeżeli można do tego doprowadzić, aby fabryka w dzień i w nocy pracowała. Wtenczas dopiero zakład fabryczny pracuje z całą siłą pary a koszta wyrobionego towaru mniejszają się w tym wypadku znacznie, a tem samem przy najtańszej produkcyi łatwiej konkurować mogą na rynkach zbytu.

Fabryki zagraniczne doprowadziły z biegiem czasu do zużytkowania wszystkich czynników, które przyczyniają się do zmniejszenia kosztów wyrobu i z tego też powodu oddają towary po cenach, po jakich nasze fabryki z powodu droższej produkcyi nie mogą z zyskiem współzawodniczyć. Posiadają one dalej szerokie rynki zbytu, mogą zatem produkować do tej granicy, gdzie kosst dla jednostki towaru wypada najtaniej, czego zaś nie może sobie pozwolić fabryka nie posiadająca dostatecznych rynków zbytu.

Wiele jest jednak fabryk u nas w kraju, które założone w jak najmniejszych ramach, nie mając jednak dostatecznego zbytu nie wyzyskują maszyn i robocizny, pracując tylko kilka dni w tygodniu.

Notatki.

Z Towarzystwa prawnej ochrony podatników! Z inicyatywą Tarnopolskiego Oddziału c. k. Towarzystwa Gospodarskiego odbyło się dnia 30. maja b. r. w Tarnopolu pod przewodnictwem pana Bogusława Cieńskiego z Łoszniowa Zgromadzenie, na które zjechali się obywatele ziemscy z Tarnopolskiego, Trembowelskiego, Zbarazkiego i Skałackiego powiatu celem omówienia sytuacyi wytworzonej dla ludności miejscowej wskutek stale i systematycznie trwającego ucisku podatkowego, oraz potrzeby bronienia się przed tym uciskiem. Wobec bardzo licznego grona słuchaczów, hr. Maurycy Mycielski prezes Towarzystwa prawnej ochrony podatników, który zaproszony był na Zgromadzenie to jako delegat Towarzystwa, przypomniał w dłuższem przemówieniu podjętą przed kilku laty a popartą przez Tarnopolski Oddział c. k. Towarzystwa Gospodarskiego akcyą obywatelską przeciw uciskowi podatkowemu — akcya ta — protest przeciw samowolnemu postępowaniu władz z ludnością opłacającą daniny państwowe przy wymierzaniu i ściąganiu podatków nie osiągnął właściwego celu, do którego zmierzał, nie skłonił kompetentnej władzy do przystąpienia z własnej inicyatywy i we własnym dobrze zrozumianym interesie do reformy stosunków podatkowych, do usunięcia słusznych powodów żalu i uteskiwań kontrybuentów, ale osiągnął natomiast cel inny, mianowicie obudził w kraju świadomość potrzeby zbiorowego bronienia się. We Lwowie zawiązało się mianowicie Towarzystwo, które zmierza do scentralizowania indywidualnego oporu przeciw zachciankom fiskalizmu do nadania mu mocy, którą ma każda akcya zbiorowo i systematycznie podjęta.

Zebrani jednomyślnie uznali pożyteczność Towarzystwa prawnej ochrony podatników i natychmiast dali swojemu zapatrywaniu wyraz, gromadnie przystępując do tego Towarzystwa. Następnie poruszono kwestyę utworzenia biur po powiatach, któreby pozostając w związku z centralnem Towarzystwem we Lwowie, pośredniczyły między ludnością miejscową a Towarzystwem służyły informacyami na miejscu a specyalnie czuwały by ludność włościańska nie była krzywdzona przy ściąganiu podatku gruntowego i domowo-klasowego, by urzędy ewidencyjne nie odkładały ad calendas graecas uwidaczniania rozdziału fizycznego własności rustykalnej, wiadomo bowiem jak liczne są jeszcze obecnie wypadki t. zw idealnej współwłasności, gdzie chłop będący właścicielem np. $^1/_6$ z $^2/_{10}$, $/_4$, $^3/_8$, jakiejś realnosci odpowiada wobec władzy podatkowej za cały podatek przenoszący nieraz dochód z gruntów, jakie fizycznie posiada, dalej by domy, skoro uległy zniszczeniu zostały z katastru odpisane z urzędu i by odpisany został z urzędu opłacany przez właścicieli podatek, by dalej biura te wypełniały formalności potrzebne dla uzyskania dla nowo wybudowanych domów wolnych lat i t. d., przy tej sposobności przypomniano,

że przed rokiem w Sejmie poseł Vivien podnosił potrzeby tworzenia takich biur przy Wydziałach powiatowych i że niektore Wydziały powiatowe myśl tę zastosowały w praktyce.

Zebranie spowodowane przez Tarnopolski Oddział c. k. Towarzystwa Gospodarskiego wywoła niewątpliwie podobne zebrania w innych okolicach naszego kraju, a zebrania takie mogą tylko naprzód posunąć sprawę sanacyi stosunków podatkowych, to też należy podnieść z uznaniem inicyatywę Oddziału Tarnopolskiego.

Z Towarzystwa prawnej ochrony podatników! Do Towarzystwa przystąpiły następujące instytucye: Wydział Rady powiatowej w Cieszanowie, Towarzystwo akcyjne browarów w Krasiczynie, Towarzystwo oszczędności i kredytu funkcyonaryuszy kolei państwowych dla Galicyi we Lwowie, Cegielnia parowa i fabryka wyrobów glinianych »Karol« w Polance pod Krosnem.

Z Centralnego Związku galicyjskiego przemysłu fabrycznego.

Wystawa przemysłu krajowego w Łańcucie odbędzie się w czasie od 1 do 8 czerwca b. r. wraz z premiowaniem bydła włościańskiego (dnia 7. czerwca b. r.) i zapowiada się pod każdym względem bardzo dobrze. — Przemysłowcy nasi zrozumieli już dzisiaj doniosłość takich Wystaw i udział ich w Wystawie będzie pokaźny.

Komitet Wystawy dokłada usilnych starań celem urozmaicenia tejże różnemi atrakcyami.

Projektowane są bardzo liczne wycieczki, prawdopodobnie specyalnymi pociągami, z Rzeszowa, Przeworska, Jarosławia, Przemyśla, Leżajska jakoteż zwiedzanie gremialne Wystawy przez uczniów gimnazyum Rzeszowskiego, Jarosławskiego i t. d.

Wieliczka. Festyn — wystawa próbek krajowego przemysłu. 26 b. m. tutejsze towarzystwo „Sokół" i „Czytelnia" urządzają w dniu 16 czerwca b. r. wspólnemi siłami wielki festyn połączony z jedniową wystawą próbek wyrobów krajowych, względnie z bazarem wyrobów krajowych. W dniu tym odbędzie się równocześnie wiec przemysłowy. Wspomiane towarzystwa upraszają przemysłowców krajowych o nadsyłanie próbek, względnie okazów swych wyrobów. Rozchodzi się tu szczególnie o artykuły wytwórstwa krajowego, codziennego użytku, z którymi owa jednodniowa wystawa ma zapoznać praktycznie publiczność wielicką i zachęcić ją do popierania krajowego przemysłu. Próbki względnie pojedyncze okazy nadsyłać należy pod adresem Wydziału „Czytelni" lub też Wydziału „Sokoła" w Wieliczce.

Fałszywe wyroby krajowe. Pod marką „Wyrób krajowy" „Górą nasi" i pod innymi napisami obliczonymi na naszą łatwowierność sprzedają papier listowy konfekcyonowany w obcych fabrykach rozmaite firmy kupieckie a między innemi kupcy S. Baumgarten w Jarosławiu, H. Helzel we Lwowie (ul. Teatralna 20)

Biuro reklamy wyrobów krajowych ostrzega kupującą publiczność przed zakupnem tych fałszywych wyrobów krajowych, nadmieniając, że w kraju konfekcyonuje papier listowy tylko jedna firma (S. W. Niemojowski) i tylko papier listowy z winietą tej firmy jest w istocie wyrobem krajowym.

Delegat ministerstwa handlu radca sekcyjny baron Baumgartner, szef departamentu cłowego bawił w tych dniach we Lwowie. Zjechał on do nas celem zbadania na miejscu fabrykacyę zegarków we lwowskiej fabryce A. H. Zippera, której istnieniu poważnie zagrażał projekt nowej autonomicznej taryfy cłowej. „Centralny Związek fabryczny" ratując tę ważną a jedyną w całej Austyi gałęź przemysłu przed grożącą jej zagładą wziął fabrykę Zippera w obronę i na skutek jego starań wydelegowało ministerstwo swego wysłannika.

W towarzystwie p. Stesłowicza sekretarza izby handlowej i dyrektora Battaglii zwiedził p. Baumgartner oprócz wspomnianej fabryki zegarków także kilka innych lwowskich zakładów przemysłowych i tak: fabrykę konserw zupowych i kawowych dla wojska bra Ruckera, fabrykę papieru listowego, kopert, tutek i bibułek cygaretowych Niemojowskiego, stolarnię mechaniczną, Braci Wczelaków, fabrykę oleju rzepakowego i rafineryę spirytusu Baczewskiego. Dalsze odwiedziny reszty fabryk lwowskich przerwało telegraficzne wezwanie delegata do Wiednia.

Pan Baumgartner wyrażał się bardzo pochlebnie o urządzenie zwiedzanych zakładów, dziwiąc się zapewne w duchu, że w tym kraju indolencyi nieładu, bezhołowia, wszak taką opinię ma Galicya we wiedeńskich sferach — istnieje przecież jakiś przemysł, ba! nawet prowadzony jest racyonalnie i pozwala żywić nadzieję pomyślnego rozwoju.

Dlatego bardzo pożądanem by było, by wiedeńskie władze centralne częściej w ten sposób przez delegatów naocznie się informowały o stosunkach galicyjskich o naszych potrzebach i niedomaganiach i by raz się pozbyły tego tak nam wielce szkodliwego uprzedzenia do galicyjskiej gospodarki społecznej.

Przemyśl. Zjazd delegatów „Kółek rolniczych", wystawa przemysłowa, wystawa bydła.) Tegoroczna ogólna Rada towarzystwa „Kółek rolniczych" odbywać się będzie w Przemyślu w dniach 4 i 5 lipca. Dnia 2 lipca nastąpi otwarcie wystawy przemysłowej, która potrwa ośm dni t. j. do 10 lipca. Wystawa ta połączona będzie z wystawą chowu bydła. Dla przemysłowców naszych, zwłaszcza wytwórców artykułów codziennego użytku wystawa ta ma bardzo doniosłe znaczenie, gdyż jak już nadmieniono, w czasie trwania wystawy odbędzie się Zjazd delegatów „Kółek rolniczych", który wystawę zwiedza, a wiadomo, że w kraju istnieje około 1·000 sklepików „Kółek rolniczych" i wskazanem jest, aby delegaci zjazdu zapoznali się naocznie z produkcyą krajową, by następnie mogli wskazać kierownikom sklepików „Kółek rolniczych". które towary mogą i powinni za używać u krajowych wytwórców. Przemysłowcy chcący wziąć udział w wystawie, winni się zwrócić do Komitetu wystawy w Przemyślu w Towarzystwie zaliczkowem rolnem.

Kałusz. Dnia 7 czerwca b r. odbędzie się o godzinie 2. popołudniu w Sali Rady powiatowej z g r o m a d z e n i e p r z e m y s ł o w e celem zorganizowania towarzystwa „Pomocy przemysłowej" w Kałuszu i w ogóle zainteresowania mieszkańców tamtejszego miasta i okolicy sprawę podniesienia i obrony przemysłu krajowego.

Fabryka farb O. Karmańskiego i Spółki w Dębnikach mieściła się dotychczas w najętym lokalu, który stanowczo nie odpowiadał rozmiarom produkcyi tego poważnego przedsiębiorstwa.

Obecnie przenosi się ona do nowego własnego budynku fabrycznego na Zwierzyńcu. Nowy gmach urządzony bardzo postępowo sprawia nader miłe dla oka wrażenie i pozwala żywić nadzieję, że ten zakład przemysłowy w nowych murach pójdzie dalej na drodze rozwoju i postępu.

Przyczynek do sprawy upaństwowienia kolei północnej. Jeszcze w ubiegłej jesieni przychyliła się była państwowa rada kolejowa do wniosku, ponowionego przez delegatów lwowskiej izby handlowej z inicyatywy »Centralnego Związku fabrycznego« w sprawie ustanowienia nowego pociągu błyskawicznego, któryby około 7 godziny 20 min. wieczór opuszczał Lwów a o g. 8 min. 45 nazajutrz dojeżdżał do Wiednia i na odwrót wskutek czego przemysłowcy, kupcy i w ogóle ci wszyscy, którym zależy na nietraceniu dnia, względnie jego części w podróży, uzyskaliby znakomite połączenie ze stolicą (takie, jakie ma

oddawna np. Tryjest). Jednak jak w wielu podobnych wypadkach, skończyło się na uchwale i rzecz została po dawnemu a to z powodu oporu kolei północnej, która konsekwentnie sprzeciwia się wszystkim postulatom galicyjskim i ogranicza obecnie do minimum wydatki, chcąc w ten sposób jak najwyżej wyśrubować cenę wykupna przez państwo.

Na obecnej sesyi Rady kolejowej wniosek powyższy znów będzie postawiony, znajdując silniejsze jeszcze poparcie w nadzwyczaj korzystnym bilansie kolei północnej za rok 1903. Należy spodziewać się, że rząd tym razem użyje wszelkich środków dla zmuszenia kolei północnej, by się zgodziła na nowy pociąg.

Miliony opodatkowanych obywateli nie pozwolą na to, by monopolistyczne przedsiębiorstwo prywatne, kpiąc sobie z wszelkiej władzy i ze wszelkich względów publicznych, z jednej strony sztucznie poprawionymi bilansami dążyło do wyrwania skarbowi państwa w cenie wykupna kilkadziesięciu milionów ponadto, co by nad miarę już dotąd wzbogaconym akcyonaryuszom zupełnie wystarczył, z drugiej strony zaś nie uwzględniło najsłuszniejszych żądań ludności, aż do dodatniej chwili swej egzystencyi dbało jedynie o tłuste dywidendy.

Taki pasożyt na naszym organizmie gospodarczym nie śmie być dłużej cierpiany. Bilans za rok 1903 — to ta ostatnia kropla, sprawiająca stanowczo przelewanie się czary cierpliwości. Kolej północna musi być upaństwowiona 1. stycznia 1905., jeśli szkody, ponoszone przez gospodarstwo społeczne i skarb państwa, wskutek stanu obecnego nie mają wzróść znowu.

Odpowiedzialny redaktor i wydawca:
Jan Kaźmierz Zieliński.

BANK MELJORACYJNY

ulica Kopernika Nr. 1. — I. p.

(nad apteką Mikolasza).

wykonuje wszelkie prace meljoracyjne, jako to: zdjęcia planów, wygotowania kosztorysów do drenowania pól, nawodnienia i odwodnienia łąk, budowy rowów, kanałów, dróg, szos, kolejek etc., etc. i poleca się do praktycznego przeprowadzenia powyższych prac.

Finansownie uskuteczna się podług każdorazowej szczegółowej umowy.

W razie już gotowych planów, nastąpić może na podstawie tychże, wykonanie pracy.

5

W c. k. rządowo uprawnionym

Zakładzie wojskowo-naukowym

em. rotm. **Adolfa Kornbergera w Krakowie,**

rozpoczynają się nowe **kursa przygotowawcze** wstępne i główne do egzaminu kwalifikacyjnego **dla jednorocznej służby wojskowej**

(INTELLIGENZPRÜFUNG)

w dniu 1. lutego i 1. września każdego roku.

Wytrawne siły nauczycielskie, znakomite rezultaty egzaminacyjne, tania nauka, wygodny **Pensyonat,** zaopatrzony w ilustrowane pisma w różnych językach, oraz w dzienniki, fortepian, gry towarzyskie i t. d. staranna opieka rodzicielska, ścisły nadzór lekarski, własna łazienka i t. p. nadają Instytutowi znamię **pierwszorzędnego Zakładu.**

Zakład wojskowo-naukowy w Krakowie przygotowuje kandydatów posiadających wymagane kwalifikacye, również do bezpośredniego **egzaminu kadeckiego,** bez potrzeby poprzedniego uczęszczania do jakiejkolwiek bądź szkoły wojskowej, jakniemniej przygotowuje do wszelkich innych egzaminów wojskowych. Dokładnych wyjaśnień udziela **Dyrekcya Zakładu przy ulicy Stachowskiego l. 15. Willa Wanda.**

Z tym Zakładem połączone jest **Biuro informacyjne dla wszelkich spraw wojskowych,** koncesyonowane przez c. k. Władze wojskowe i cywilne.

18

Kopaczki do kartofli — Amerykańskie beczkowozy do skrapiania pól gnojówką — Parniki Ventzkiego.

Wiatraki, Kühnego młynki tryery, Sieczkarnie, szarpacze, buraczarki, śrotowniki, gniotowniki

poleca

Dom dla Ziemian

Lwów ulica Jagiellońska l. 15. — Kraków ulica Szewska l. 2.

27 **Chylewski, Hruby i Sp.**
przedtem
Władysław Niemeksza
BIURO
TECHNICZNE I ZAKŁAD INSTALACYJNY
we Lwowie, ul. Kopernika l. 15A.
Projektujemy i wykonujemy:
OGRZEWANIA CENTRALNE WENTYLACYE
WODOCIĄGI I KANALIZACYĘ RUROWĄ
ŁAŹNIE, ŁAZIENKI

Wiercenie studzien i ustawianie pomp
Pralnie i susznie mechaniczne
Urządzenia gazowe wszelkich systemów
OŚWIETLENIE
Pałaców, Willi, Hoteli i całych miejscowości gazem powietrznym
patent. naftowem światłem żarowem
„ZNICZ“
(w miejscowości nie posiadających gazowni).

ZASTĘPSTWA:
PIERWSZEJ CZESKO-MORAWSKIEJ FABRYKI MASZYN W PRADZE.
ZAKŁADÓW ELEKTRYCZNYCH FRANCISZKA KRIZIKA W PRADZE.
i wielu innych specyalnych fabryk.

Przyjmujemy zamówienia na:
WSZELKIE KONSTRUKCYE ŻELAZNE
MASZYNY, KOTŁY PAROWE TURBINY
WSZELKIE URZĄDZENIA MASZYNOWE
CUKROWNIE
CHŁODNIE MECHANICZNE
FABRYKI LODU
CENTRALE ELEKTRYCZNE
GORZELNIE
FABRYKI DROŻDŻY
BROWARY TARTAKI
MŁYNY ZWYKŁE I AUTOMATYCZNE, CEGIELNIE
LOKOMOBILE I MOTORY
gazowe, benzynowe, spirytusowe, ropne (szwedzkie i amerykańskie etc).

TELEFON Nr. 534.
Adres telegraficzny: CHYLEWSKI LWÓW.
POCZTOWA KASA OSZCZĘDNOŚCI 837011.

Jedyny rzeczywisty importer herbaty!

Handel herbaty chińskiej
EDMUNDA RIEDLA
we Lwowie, ulica Teatralna liczba 3.
Druga kamienica od placu Marjackiego.



poleca
HERBATĘ
zbioru majowego bezpośrednio z Chin sprowadzoną, ciemno naciągającą z wybornym smakiem i aromatyczną wonią
½ kilo:

Congo czarna	1 Nr.	1.60
Souchong czarna	2 „	2—
„ „ zbiór majowy	3 „	3.—
Kaysow czarna	4 „	4.—
Melange de Londres	5 „	4.—
Pecco kwiatowej	6 „	3.—
„ „ karawanowej	7 „	4.—
„ „ najprzedniej	8 „	6.—
Gumpowder ziel. perl.	9 „	3.—
„ „ „	10 „	4.—
Wysiewki herbaciane		1.30
„ „ z najlepszych her.		1.60

poleca najlepsze gatunki
KAWY
o smaku czystym i aromatycznym,
które rozsyła franco, opłacone do każdej stacyi pocztowej 4¾ kilo w woreczku:

Jamajka	7·—	½ kl. —.70
Santos	7.50	„ —.80
Portorico	8.85	„ —.96
Cuba grubo ziarnista	9 20	„ —.90
Ceylon zielona	9.50	„ 1.—
„ „ przednia	10.—	„ 1.04
„ „ grubo ziar.	10.50	„ 1.08
„ „ perłowa	10.50	„ 1.08
Mocca arab. arom.	10 50	„ 1.08
Jawa złota	10.50	„ 1.08

Ceny herbaty oznacza się na ½ kilo w paczkach po ½, ¼, ⅛ kilo.
Opakowania nie liczy się. — Zamówienia z prowincyi wysyła się odwrotną pocztą. 22

Rok założenia 1782.

34



Ces. król. uprzyw.
rafinerya spirytusu
fabryka najprzedniejszych likierów, prawdziwych polskich wódek, rosolisów i rumów
J. A. Baczewski
we Lwowie
c. k. nadworny dostawca
poleca
słynne z dobroci prawdziwe polskie żytnie wódki, likiery i rozolisy.
Spirytus na nalewki
pierwszej próby najlepszej jakości.
„Esprit de vin Marque d'or“
Wysyłka w 5 kg. skrzynkach ewentualnie blaszankach pocztą.
Cenniki na żądanie opłatnie.

12 # BANK ROLNICZY we Lwowie
dostarcza najtaniej i pod najdogodniejszymi warunkami

PŁUGI jedno- i wieloskibowe z fabryki BRACI EBERHARDT w Ulmie.
SIEWNIKI do zboża, nasion i nawozów - - - - - - - - - -
- **CENTRYFUGI KAYSERA**

NAJNOWSZE PAROWNIKI - - - -
- - - - - - - **„REFORMA“**
MOTORY benzynowe i spirytusowe
LOKOMOBILE, MŁOCARNIE, MŁYNKI
oraz inne MASZYNY ROLNICZE - -

Z drukarni i litografii Pillera i Spółki. — Lwów ul. Łyczakowska l. 3.

Numer 16. Lwów dnia 5. czerwca 1904. Rok III.

Biuro Redakcyi i Administ
ul. Kopernika 7 parter.

Przedpłata wynosi:
kwartalnie K. 3·—
półrocznie „ 5·—
rocznie „ 10·—

Numer poszczególny kosztuje 1 koronę

OGŁOSZENIA.
1 str. 100 K. ½ str. 60 K. ¼ str. 35 K., ⅛ str. 20 K. 1/16 str. 12 K.

DOBROBYT

PRZEDPŁATĘ przyjmują: **we Lwowie:** Administracya „Dobrobytu“ ul. Kopernika 7 i biuro Sokołowskiej Pasaż Hausmana; **we Wiedniu:** Haasenstein & Vogler (Otto Mass) Wahlfischgasse 10, — Rudolf Mosse Seilerstädte 2 A. Adolf Chulawski VI Gotreidemarkt 13.

Czasopismo ekonomiczne, pod redakcyą J. K. ZIELIŃSKIEGO.

Organ Związku Galicyjskich Kas Oszczędności
i „Centralnego Związku galicyjskiego przemysłu fabrycznego“.

Wychodzi 5. 15. i 25 każdego miesiąca.

DOM BANKOWY

Kantor wymiany

SOKAL & LILIEN

kupuje i sprzedaje wszelkie **papiery wartościowe i waluty zagraniczne** po możliwie najskrupulatniejszych kursach, uskutecznia pod takimi samymi warunkami wszelkie **zlecenia giełdowe** zarówno na giełdzie wiedeńskiej jak i na giełdach zagranicznych, **wypłaca wszelkie kupony** możliwie bez potrącenia jakiejkolwiek prowizyi inkasowej. 6

6 **INCASSO**

weksli i przekazów na wszystkie miejsca w kraju i zagranicą przyjmują

SOKAL & LILIEN

Dom bankowy i kantor wymiany.

Zlecenia z prowincyi załatwiamy odwrotną pocztą.

6 **PRZEKAZY**

na Paryż, Londyn, Berlin i inne miejsca zagraniczne wystawiają

SOKAL & LILIEN

Zlecenia z prowincyi wykonujemy odwrotną pocztą.



Przez Wysokie c. k. Namiestnictwo koncesyonowane

36

Biuro podróży

Zofii - - - - - - - -

- - - - Biesiadeckiej

Oświęcim (Dworzec)

sprzedaje bilety okrętowe I. II. i III. klasy do AMERYKI dla parowców pospiesznych, oraz bilety kolejowe dla kolei amerykańskich we wszystkich kierunkach. - - - - - - - - -

Ceny ściśle wedle taryf - - - - - okrętowych i kolejowych.

Prospekta darmo i opłatnie.

JAN BROMILSKI

we Lwowie ul. Karola Ludwika (Grand Hotel).

Skład papierów, przyborów do pisania i rysowania

poleca wyrobu krajowego

Księgi buchalteryczne, najrozmaitsze z tekstem polskim, księgi kopjowe etc.

Uskutecznia księgi i druki podług podanych wzorów, papiery listowe i koperty z nagłówkami, stampile, numeratory, pieczątki papierowe, gumowe i t. p.

Ceny zniżone! Stałym odbiorcom opust!

3 Długoletni dostawca Gal. Kasy Oszczędności i innych Instytucyi.

Dnia 18 listopada 1902 roku otwartą została we Lwowie, gmach hr. Skarbka (dawna sala sejm.)

Pierwsza w kraju

fabryka wyrobów z papieru

S. W. Niemojowskiego

Fabryka urządzona podług wzorów największych fabryk zagranicznych, wyrabia:

Koperty, papiery listowe, koronki do kredensów i t. d. — Dotychczasowy dział tutek i bibułek cygaretowych został znacznie rozszerzony.

Zwracam się z prośbą do Urzędów, Instytucyi publicznych, Stowarzyszeń, oraz do wszystkich którym rozwój przemysłu krajowego leży na sercu, by raczyli poprzeć moje przedsiębiorstwo przekonawszy się poprzednio, że wyroby moje tak do ceny, jak i jakości nie ustępują zagranicznym.

Wyroby moje znajdują się na składzie w sklepie przy **placu Maryackim l. 8.** i mam nadzieję, że niezadługo znajdować się będą we wszystkich sklepach papierowych lwowskich, krakowskich i prowincyonalnych. Cenniki i wzory wysyłam odwrotnie.

S. W. Niemojowski.

16

Jako dobrą i pewną lokację

poleca:

4% listy hipoteczne
4½% listy hipoteczne
5% listy hipoteczne premiowane
4% listy Tow. kredyt. ziemskiego
4½% listy Banku krajowego
4% listy Banku krajowego
5% obligacje komunalne Banku krajowego
4% pożyczkę krajową
4% galicyjskie obligacje propinacyjne i wszelkie renty państwowe.

nadto poleca: **Akcje galic. Towarzystwa elektrycznego. Papiery te sprzedaje i kupuje po najdokładniejszym kursie dziennym,**

wszelkie kupony, wylosowane papiery wartościowe

wypłaca

bez potrącenia prowizyi lub kosztów

KANTOR WYMIANY c. k. uprzyw. gal. akc. BANKU HIPOTECZNEGO.

46

C. k. uprzyw. galicyjski akcyjny

Bank Hipoteczny

Oddział depozytowy

przyjmuje wkładki i wypłaca zaliczki na rachunek bieżący, przyjmuje do przechowania papiery wartościowe i udziela na takowe zaliczki.

Nadto zaprowadzono na wzór instytucyi zagranicznych tak zwane:

Depozyty schowkowe **(Safe Deposit).** Za opłatą 50 do 70 koron rocznie, depozytarjusz otrzymuje w stalowej kasie pancernej schowek do wyłącznego użytku i pod własnym kluczem, gdzie **bezpiecznie a dyskretnie przechowywać** można swoje mienie lub ważne dokumenty. — W tym kierunku poczynił Bank hipoteczny jak najdalej idące zarządzenia. — Przepisy odnoszące się do tego rodzaju depozytów, otrzymać można bezpłatnie w oddziale depozytowym.

46

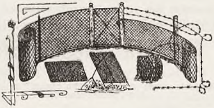
Józef Gorecki

Premiowana fabryka

mebli, konstrukcyi żelaznych, i wyrobów ornamentalnych kutych

w Krakowie, ul. Wawrzyńca l. 26

47



wykonuje wszelkie **roboty ornamentalne, kute, konstrukcyjne, budowlane, łóżka żelazne i plecionki z drutu**

a z tych ostatnich:

drutowe kraty do ogrodzenia ogrodów, lasów, podworców, zwierzyńców itp.

Siatki do przesypywania piasku i ochronne do okien

Ceny przystępne, kosztorysowe

Adres telegramów:

Gorecki, fabryka Kraków

Telefon Nr. 277.

Cenniki na żądanie odwrotnie się przesyła.

W cierpieniach

reumatycznych - - - - -

- - gośćcowych i pokrewnych

najlepiej przez WP. lekarzy poleconym środkiem jest

„Sapomenthol"

(Maść Sapomentholowa)

wyrobu aptekarza

Eugeniusza Matuli w Radomyślu

koło Tarnowa.

Dostać można po cenie za mały słoik 1·40, za duży 5 koron, w każdej aptece jakoteż wysyłka wprost za zaliczką.

Ostrzega się przed naśladownictwami! Prawdziwy tylko w oryginalnem opakowaniu. Nazwa, opakowanie, marka ochronna prawnie zastrzeżone. Najwyższe odznaczenie z wystaw w Paryżu, Londynie, Marsylii i Wiedniu. Dyplomy honorowe i medale złote

Apteka i Laboratoryum chem.-farm.
Eugeniusza Matuli
w Radomyślu koło Tarnowa.

36

Dwór Łapszyn

59 poczta Brzeżany.

WYROBY

KAZIMIERY MATCZYŃSKIEJ

BULION **oznaczony medalami,** z własnego drobiu i zwierzyny rozbierany chemicznie przez Dr. Radziszewskiego i polecony przez lekarzy najpoważniejszych tu i za granicą jako posilny i przeznaczony dla chorych po **10** Kor., **12** Kor., i **15** Kor. za kilo. **Z samego drobiu i zwierzyny** (dla chorych) **po 20 Kor. za kilo.**

K O C E	**K W I A T Y**
na konie wełniane sztuka 13 Kor.	Nasiona gwarantowane, bukiety, krzewy zimotrwałe, śliczne najtaniej.

Szparagi do 20. maja po 1 K. 50 h. kl. Później 5 kl. paczka 4 K. 80 h.

Flance szparagów olbrzymich 3 letnie 2 K. 40 h., roczne 1 K. 20 h. za 100 sztuk.

Od I. Października PASZTET STRASSBURSKI 3 Kor. funt, z truflami 4 Kor. funt.	**PÓŁGĄSKI LITEWSKIE** kilo 3 Kor. 90 hl.

BRYNDZA GÓRSKA, 5 kilo 4 kor. 56 hl. od 1. maja do 1. paździer

Szynki westfalskie w pęcherzu po 3 Kor. 90 hl. za kilo.	**Rozmaite pierniki** po różnych cenach najtańszych bez konkurencyi.

„Przysmak łapszyński"
gatunek chleba tyrolskiego, pikantna przekąska do wódki, paczka 1 Kor. 80 hl.

OWOCE KANDYZOWANE po 4 Kor. kilo w pudełkach po 1 i 2 Kor.	**Za poprzedniem porozumieniem można dostać drobiu tuczonego.**

Herbatniki domowej roboty z świeżych jaj i masła z najlepszego materyału bardzo dobre w 20 gatunkach, 70 szt. 1. Kr. 20 hl.

HERBATA CHIŃSKO-ROSYJSKA, zbiór majowy: „SUCHONG" od 4·60 do 7·50 „CONGO" od kor. 3.80 do 7·50 za pół kilogr. Okruchy herbaciane najprzedniejsze, funt od kor. 2·60 do kor. 3·50.

KIEŁBASA polska sucha, klgr. 2. korony.

Popierajmy przemysł krajowy, kupujcie tylko u swoich.

Cenniki na żądanie opłatnie

Słabość męzką

skutki szczególniej tajnych grzechów młodości oraz innych nadużyć niszczących zdrowie, jak pewno i trwale usunąć, poucza jedynie w licznych wydaniach rozpowszechniona książka ilustrowana

Dra Retau'a

45 **Ochrona własna**

Cena wydania polskiego: 1 zł.

Cena wydania niemieckiego: 2 zł.

Tysiące znalazło w niej objaśnienie swych cierpień a za użyciem kuracyi w książce tej zaleconej, zupełną swą siłę męzką. Za nadesłaniem franco należytości, otrzyma się książkę w kopercie przez Verlags-Magazin **Leipzig,** Neumarkt w Niemczech.

W SYFONACH

PILZNER i BAWAR polecają

19 **MUSIAŁOWICZ & JANIK**

Lwów, Trzeciego Maja 2.

Handel założony w roku 1789.

Fryderyk Schubuth i Sp.

Lwów, Rynek liczba 45.

poleca:

HERBATY

czarne aromatyczne silnie naciągające

Congo Nr. 0	½ kg.	K.	3·20
„ „ 1	„	„	3·80
Souchong Nr 2	„	„	4·60
Majowa znakomita	„	„	6·—
Kaiser cesarska	„	„	8·—
Najlepsze okruchy herbat ½ kg. K. 3·—, 3·60 i 4·60			

KAWY

znakomite w smaku aromatyczne

Gwatemala Nr. 5	½ kg.	K.	1·50
Ceylon dobra Nr. 4	„	„	2·—
„ gruba „ 3	„	„	2·08
„ przednia Nr. 2	„	„	2·16
„ najprzedniejsza Nr. 1	„	„	2·24
„ perłowa	„	„	2·16
Złota Jawa	„	„	2·16
Mocca arabska	„	„	2·16

Jedyna w kraju

Fabryka świec i blichownia wosku.

Świece kościelne woskowe i stearynowe.
Główny skład kwiatów kościelnych.

- - Cenniki szczegółowe na żądanie. - -

24

WYROBY TKACKIE

z najlepszego przędziwa jak najstaranniej wykonane
jakoto:
55 **Płótna białe zwykłej i prześcieradłowej szerokości**
Dymy, Dreliszki, Ręczniki, Chusteczki do nosa, Ścierki, Obrusy, Serwety, Barchany, Flanele, Szewioty, Płócienka kolorowe na fartuszki, sukienki, bluzki i t. p.

poleca po cenach umiarkowanych

Tkalnia płócien i Skład wysełkowy

Michała Męsowicza

w Korczynie obok Krosna

Ktokolwiek zażąda otrzyma franko cennik i wszelkie możliwe próbki towarów.

Marka ochronna: **Kotwica.**

LINIMENT. CAPSICI COMP.

z Richtera Apteki w Pradze,

uznane powszechnie jako **najdoskonalsze bóle uśmierzające nacieranie,** jest w wszystkich aptekach po cenie 80 szel., Kr. 1.40 i po 2 Kr. do nabycia.

Przy kupnie tego wszędzie ulubionego środka domowego należy przyjmować tylko oryginalne butelki w pudełkach z naszą marką ochronną „kotwicą“ z apteki Richtera, wtenczas można być pewnym, że się otrzymało preparat prawdziwy.

Apteka Richtera pod „złotym lwem“
w Pradze, I. ulica Elżbiety 5.

Musiałowicz i Janik

we Lwowie ul. 3-go Maja 2.

Skład win i herbat

Pokoje do śniadań

Gorąca kuchnia

Kawior, Porter

Znakomite śledzie pocztowe

-- Marynaty i inne łakocie --

Gabinety dla zebrań z osobnem wejściem.

TELEFONU Nr. 360. 19

BIURO TECHNICZNE

F. LORD, Kraków

ul. Floryańska 55.

Telefon Nr. 230.

Skład maszyn, narzędzi i artykułów technicznych dla wszelkich gałęzi przemysłu.

Zastępstwo Austryackich Zakładów Schukertowskich w Wiedniu.

Instalacya elektrycznego oświetlenia i przeniesienia siły, plany, kosztorysy i projekty gratis.

Dostarcza: Maszyny parowe, kotły, motory gazowe i naftowe. Kamienie francuskie i krajowe. Walce porcelanowe i stalowe Pompy i sikawki. Węże gumowe i parciane.

Skład i wyłączna sprzedaż oryginalnych rosyjskich olei smarowych firmy S. M. Schibaef & Co. Oliwę maszynową. Tłuszcz Towota. Zastępstwo firmy F. Reddaway & Co. Ltd. dla pasów oryginalnych „Reddaway“ Pasy skórzane, parciane i gumowe. Paski do szycia i krupony Płyty i liny gumowe i asbestowe. Przybory do maszyn (armatury) wszelkiego rodzaju. Liny parciane i druciane. Płótna i papier szmirglowy. Maźnice i oliwiarki wszelkiego rodzaju. Pokrowce nieprzemakalne. Wszelkie armatury dla urządzeń wodociągowych, łazienek i klozetów. Dzwonki elektryczne i przybory do tychże. Papier szybrowy.

28

Centralne ogrzewanie i wentylacye

wszelkich systemów

WODOCIĄGI I KANALIZACYE

pompy, klozety, łazienki, łaźnie, mechan. pralnie i suszarnie

oświetlenie gazowe

projektuje i wykonuje

Inż. LEONARD NITSCH i Ska

Biuro techniczne i Zakład instalacyjny

w Krakowie, ul. Kolejowa 18, parter.

Adres telegraficzny: Leonard Nitsch — Kraków.

Kosztorysy bezpłatnie.	Najlepsze referencye z dotychczas wykonanych robót.	Telefon Nr. 385.

53

Szkoła sztuki stosowanej i robót ręcznych

Lwów, ul. Gołębia l. 12 (Willa Palatyn).

PROGRAM 1-go ROKU SZKOLNEGO.

I-szy KURS. Dział haftów. Roboty krzyżykowe, szydełkowe, drutowe, deskowe, podwlekane, siatkowe, haft Janina

Dział sztuki stosowanej. Malowanie na drzewie, atłasie, aksamicie, płótnie gobelinowem, jucie, plastyczne (Plastin Malerei).

II-gi KURS. Dział haftów. Haft arabski, biały. złotem i srebrem, roboty mereszkowe. Koronki irlandzkie trudniejsze, roboty kilimowe, w ązane, smyrneńskie igłą zwykłą, smyrneńskie igłą maszynową „Daisy", pasmanteryjne,

oraz inne roboty artystyczne i nowe u nas mniej znane lub jeszcze zupełnie nie wprowadzone.

Dział sztuki stosowanej. Wypalanie na drzewie, skórze, aksamicie, głębokie (Tiefbrand), malowanie na porcelanie, szkle, plastyczne (Plastin Malerei).

Nauka odbywa się z reguły 3 razy tygodniowo (Poniedziałek, Środa, Piątek) od 10—12 przedpołudniem. Opłata miesięczna z góry 20 K. i w tych samych dniach od 3—5 (w zimie od 2—4) popołudniu. Opłata miesięczna tak samo jak za naukę ranną 20 K. Opłata za naukę ranną i popoł. miesięcznie z góry 32 K.

Osobne lekcye uzupełniające dla wstępujących w ciągu kursu, lekcye dla pojedynczych osób i le cye korespondencyjne (listowne) według osobnej umowy.

Bilety wizytowe

zaproszenia ślubne i balowe, księgi bankowe, książeczki oszczędności, nagłówki na listy i faktury, koperty, etykiety, cenniki, autografie i wszelkie roboty artystyczno-litograficzne wykonuje wzorowo i na czas oznaczony

PILLERA i SPÓŁKI

Zakład artyst.-litograficzny i drukarnia

Lwów, ul. Łyczakowska 3.

Ruble, Marki, Franki

i wszelką inną monetę zagraniczną kupuje i sprzedaje najkorzystniej

6

SOKAL & LILIEN

Dom bankowy i Kantor wymiany.



Pierwsze galicyjskie

Towarzystwo akcyjne dla fabrykacyi śrub, nitów i muterek

W OŚWIĘCIMIU

Nity do kotłów, nity do spajania blachy i obręczy beczkowych. Naśrubki (muterki). Śruby do kryz z naśrubkami; śruby do kół, zawiasów i pługów; śruby do rusztowań; śruby żelazne i mosiężne do drzewa oraz wszelkie artykuły działem śrub objęte.

Materyały do przymocowania szyn kolejowych, jak śruby łubkowe, gwoździe śrubowe, pierścienie, uchwyty i t. p.

Gatunek wyborowy. **Ceny niskie.** 57



A. KRZYSZTOFOWICZ

Lwów, Hotel George'a.

TAPETY

STORY i ZALUZYE

WZORY WYSYŁAM FRANKO

56

Rządowo uprawniona

FABRYKA WÓD MINERALNYCH SZTUCZNYCH i SPECYALNYCH LECZNICZYCH pod firmą

K. Rząca i Chmurski

w Krakowie ul. św. Gertrudy l. 4. 21

wyrabia pod kontrolą komisyi Przemysłowej Towarz. Lek. Krak. polecone przez toż Towarzystwo

WODY MINERALNE

odpowiadające składem chemicznym wodom: BILIŃSKIEJ, GIESHUBLERSKIEJ, SELTERSKIEJ, VICHY, MARIENBADZKIEJ, HOMBURG, KISSINGEN. tudzież SPECYALNIE LECZNICZE jak: litową, bromową, jodową, żelazistą, kwaśnę oraz wody lecznicze normalne z przepisu prof. JAWORSKIEGO.

Sprzedaż cząstkowa w aptekach i drogueryach. Cenniki na żądanie franco.

Główny skład we Lwowie w aptece J. Wewiórskiego Halicka 5.

Międzynarodowe przedsiębiorstwo handlowe

(Szczególnie z Rosyą).

N. KATZNER

Dom spedycyjny i komisowy w Podwołoczyskach, Wołoczyskach, Brodach i Radziwiłowie.

Stałe taryfy przewozowe **(Stawki)** do Rosyi i z Rosyi wraz z wszelkiemi kosztami oraz fachowe oclenie.

Poleca wyroby z kamienia porfirowego: **płyty posadzkowe, klocki brukowe, nagrobki, schody, cokle i piramidy, bruski i toczydła** (t. zw. Trembowelskie) z własnych kamieniołomów po umiarkowanych cenach.

Wywóz wełny drzewnej i desek na skrzynki do jaj.
Adres: **N. Katzner w Podwołoczyskach.**

29.



WYRÓB KRAJOWY!

Proszę tylko żądać **mydła**

Munka z „nosorożcem lub „kosą“

wyrobu

PIERWSZEJ GALIC. PAROWEJ FABRYKI MYDŁA i ŚWIEC

SZYMONA MUNKA

w ŻYWCU.

(ZAŁOŻONEJ W R. 1848).

Kto używa jędrnego mydła z „nosorożcem“ lub „kosą“ ten wiele oszczędza.

Próbki i cenniki darmo! 63

Powozy — wózki — faetony — sanie

jak najbardziej eleganckie, praktyczne w cenie przystępnej

poleca największa fabryka krajowa oznaczona pierwszą nagrodą na wystawie przeglądowej w Brzeżanach

Władysława Siwińskiego w Stanisławowie.

Cenniki na żądanie wysełam bezpłatnie. 62

Szczotki

do zamiatania ręczne i na drążek, do ścian i sufitów, do portier, kominów, froterowania, bielenia, obuwia, szurowania koni, sukien, zębów, paznogci, uszów, włosów.

Grzebienie z rogu bawolego -- -- kauczukowe rzadkie i gęste.

Miotły, Miotełki, Piórka, Trzepaczki i Gąbki.

Największy skład u

Alojzego Hübnera

Lwów, Rynek 38. 44

PAROWA FABRYKA

mydła i mydełek toaletowych

pod firmą

STANISŁAW RDŻNOWSKI

W KRAKOWIE

założona w roku 1874

poleca swoje znane z dobroci

MYDŁA DO PRANIA

specyalne gatunki

zaopatrzone firmą i markami ochronnemi jak:

Mydło z syreną
Mydło z krakusem
Mydło karawanowe

Nazwy i znaki tych mydeł prawnie zastrzeżone.

Wielki wybór

Mydełek toaletowych

wyrabianych na sposób francuski.

Jako nowość w kraju

Proszek mydlany

z syreną

już w całym świecie zaprowadzony i używany z najlepszym skutkiem. 58

Browar Jana Götza w Okocimie

założony w roku 1845.

PIWO JASNE - - - - - MARCOWE	PIWO JASNE - - - EKSPORTOWE
PIWO JASNE - - - - - - - LEŻAK	PIWO CZARNE - - - - - - - - BOK

51

Składy i zastępstwa we wszystkich większych miastach i prowincyach.

Piwo butelkowe eksportowe i bok, „pasteryzowane", a więc dające się bardzo długo przechowywać, wyseła browar także wprost skrzynkami po 50 i 25 flaszek

49

Ústřední banka českých spořitelen

Bank Centralny czeskich Kas Oszczędności.

Konto żyrowe banku austro.-węgiersk. Adres dla telegr.: „Sporobanka, Praga". **w Pradze,** ul. Owocna 15. **Konto Kasy Oszczędności 835.312. Telefon nr. 3081.**

Cel banku:
(§. 5 statutów)

a) Nabywanie pretensyi hipotecznych Kas Oszczędności ;
b) Wydawanie listów zastawnych na tego rodzaju nabyte pretensye hipoteczno.
c) **udzielanie pożyczek radom powiatowym, gminnym i korporacyom uprawnionym do pobieraia dodatków do podatków, o ile ich dochody dają gwarancyę dla kapitału i odsetek;**
d) wydawanie listów zastawnych, losujących się w przeciągu 59 lat na tego rodzaju udzielone pożyczki ;
e) udziolanie pożyczek w gotówce na dobra ziemskie aż do wysokości dającej pewność pupilarną ;
f) nabywanie nieruchomości na cele towarzystwa, jakoteż w drodze egzekucyi na pokrycie należytości ;

Przyjmujemy i oprocentowujemy wkładki:

Kwity kasowe			Książeczki wkładkowe		
3% wypowiedzenie	8	dniowe	3½% wypowiedz.	60	dniowe
3¼% „	30	„	3¾% „	90	„
3½% „	60	„	4% „	180	„

Eskompt weksli instytucyi finansowych jak najtaniej.

Kupno i sprzedaż papierów wartościowych.

Pożyczki na papiery watościowe na 4%

Wkładki pieniężne instytucyi finansowych oprocentowujemy jak najlepiej na korzystnych warunkach wypowiedzenia.

Pożyczki gminom i korporacyom na 4% z bardzo dogodnym kursem zaliczalnym.

Cel banku:
(§. 5 statutów)

g) w związku z innymi przez statut dozwolonymi interesami przeprowadzanie parcelacyi, kommasacyi i sanacyi posiadłości ziemskich ;
h) udzielanie pożyczek i zaliczki na książeczki austr. Kas oszczędności jakoteż na papiery wartościowe, które Kasom oszczędn. nabyć wolno ;
i) kupno i sprzedaż efektów na rachunek własny i obcy ;
k) przyjmowanie w przechowanie i zarząd rzeczy wartościowych ;
l) **eskompt i reeskompt weksli opatrzonych przynajmniej z 2 dobrymi podpisami ;**
m) **pośrednictwo w przenoszeniu pretensyi z jednej Kesy oszczędności do drugiej ;**
n) przyjmowanie wkładek na rachunek bieżący, albo na książeczki wkładkowe, względnie kwity kasowe.

Interesa spekulacyjne zupełnie wykluczone. — Dla pobratymczych polskich kas oszczędności specyalne korzyści. — Listy zastawne i obligi banku mają pewność pupilarną. Bliższe warunki i zapytania u

Dyrekcyi.